

For 100 år siden...

Her kan man læse div. lokale notitser og artikler fra Viborg Stiftstidende og Viborg Stifts Folkeblad, afskrevet af forfatteren Chr. Jacobsen i forbindelse med forarbejdet til "Alheden" fra 1990.

Marts 1914

VST 54, 5. marts 1914, s. 2: Renparken udvides. Ejeren af renavlsstationen på heden, kommissionsråd Hans Daell i Hamborg, har købt 160 tdr. land hede til renpark mellem Herning og Viborg, så at denne nu spænder over 2500 tdr. land. I de nærmeste dage køber han yderligere 1000 tdr. land af Karup hede. Hele renparken indhegnes og omplantes med et bredt læbælte, hvortil vil medgå over 100.000 nåletræer. Rensdyrflokken, der nu tæller 450 dyr, skal iflg. Jyllandsposten bringes op til et antal af 1000 moderdyr.

VST 56, 7. marts 1914, s. 2: Hedeopkøbene til rensdyrparken. En mærkelig ængstelse.

Jyllandsposten for i dag bringer følgende sensationstelegram fra Viborg: På hedeegnen omkring Frederiks er man begyndt at blive noget betænkelig ved kommissionsråd Hans Daells store opkøb af hede, og der ymtes mand og mand imellem om, at disse opkøb næppe sker alene for rensdyravlens skyld. Navnlig undrer man sig over den flothed, der udvises; penge synes ikke at spille nogen synderlig rolle. I aftes opfordrer gårdejer Chr. Munck af Havredal i Viborg Folkeblad hedeboenderne til nøje at overveje, før de sælger deres gode danske jord til den danskfødte tysker, kommissionsråd Hans Daell i Hamborg. Daell køber sommetider flere hedejendomme om dagen, op mod 4000 tdr. land er på den måde gået over på én hånd og betalt med tyske penge; enhver kan jo have sin mening om, hvad det store areal skal bruges til; men Chr. Munck benægter, at rensdyravl kan være hovedsagen alene af den grund, at en del af den opkøbte hede egner sig fortrinligt til dyrkning. Hverken i Karup, Resen eller Frederiks tænker nogen på at købe rensdyr. Én ting ligger imidlertid lige for, og det er, at nord og vest for Frederiks bliver udviklingen bestemt af Hr. Daell i Hamborg og bliver altså dirigeret fra Tyskland. Nu er der samlet nok på én hånd, til vi ser, hvad der kommer ud deraf, slutter gårdejeren.

Det er jo en meget højtidelig advarsel; men er der nu også grund til den megen højtidelighed? Viborg Stiftstidende har i anledning af gårdejer Muncks advarsel haft en samtale med Johs. Beck i Frederiks, som udtaler: Såfremt den nævnte artikel er skrevet af frygt for, at landet kan skades, må man bøje sig for det kønne i tankegangen. Men jeg kan ikke se andet, end at de påstande, der fremføres, er ganske latterlige og meningsløse. Skulle opkøbene af jord ikke ske for rensdyravlens skyld? Tror Chr. Munck, at de er gjort for, at tyskerne kan lægge militærstation, og tror han, at vi

omhyggeligt indhegner arealet af hensyn til tyskerne – for at de kan ligge og skyde bag hegnene måske ? Det kan ikke tilstrækkeligt pointeres, at kommissionsråd Hans Daell er en god dansk mand der elsker Danmark og vil gøre alt for det land, hvor han er født. Han taler helst dansk – og han taler med jysk tonefald. Han har gavnet sit land betydeligt, ved at åbne markedet i Tyskland for dansk kvæg, han er levende interesseret i den sønderjyske sag og han elsker særlig den jyske hede. Nej, han vil såmænd intet gøre, der kan skade Danmark. Chr. Munck advarer hedeboenderne imod at sælge deres jord til os. Det behøver han slet ikke, for vi køber dem ikke. Vi vil kun have den hede, der ligger unyttet hen. Mange har tilbudt os deres gårde og jorde, men vi siger altid nej. Avlen betaler sig udmærket. Vi får ca. 110-120 kr. for en ren til slagtning, når den er 1½ år. Vi vil og kan komme på at sælge 1000 rener om året. Det vil give os 100.000 kr. Tror Chr. Munck, at der kan gøres bedre forretning på heden? Så skriver han, at hverken i Karup, Resen eller Frederiks tænker nogen på at købe rener. Jo netop, vi har bestillinger fra adskillige her ... og til andre steder i landet ligger vi inde med 284 bestillinger. Vi sælger renerne for 80 kr., medens der før måtte gives 160 kr. for dem. Se, når det er til avl sælger vi billigere end, når det er til slagtning. Vi beskæftiger jo også mange mennesker herude. For øjeblikket arbejder der 20 mand. Nej, slutter Hr. Beck, latterligere og meningsløse angreb, end det Hr. Munck fremkommer med, kan dårlig tænkes.

VST 56, 7. marts 1914, s, 3: Offentlige møder. Frk. Marie Kristiansen, Vium, taler i:

Skelhøje, torsdag 19. marts kl. 7½

Havredal, lørdag 21. marts kl. 7½

Karup, søndag 22. marts kl. 7½

Høgild, mandag 23. marts kl. 7½

Resen, tirsdag 24. marts kl. 7½

Viborg og omegns afholdskreds.

VST 58, 10. marts 1914, s, 3: Årsmøde i Skelhøje missionshus afholdes, vil Gud, torsdag d. 12. marts kl. 2 eftm. Pastor Johansen, Levring, taler. Om aftenen ungdomsmøde kl. 7½. Sekretær Jensen, Herning, taler. Alle indbydes.

Sammesteds: Skelhøje og omegns mergelforening afholder sin årlige generalforsamling tirsdag d. 17 marts eftm. Kl. 5 på Skelhøje afholdshjem.

P.b.v. Svend Nielsen

VST 63, 16. marts 1914, s, 2: Grunden til angrebene på rensdyrparkens ejer? Læserne vil huske, at der i Viborg Stifts Folkeblad fremkom et angreb på rensdyrparkens ejer, kommissionsråd Hans

Daell. Vi bragte derefter et interview med bestyreren af parken, Hr. Johs. Beck, og han stemplede angrebet som ganske ubeføjet og latterligt. Virksomheden i rensdyrparken turde vel kun være god, men en del af egnens beboere ser med uvilje på den. I flere blade er Hr. Daell af anonyme indsendere stemplet som landsforræder (!), og det er antydnet, at hensigten med opkøbet af de store hedestrækninger i virkeligheden var at skaffe Tyskland et areal, som under en krig kunne benyttes til landingspladser for luftskibe! Nu synes man ifølge Ålborg Stiftstidende at kunne skimte en forklaring på disse angreb. En del folk i Karup ville gerne have lavet et lille elektricitetsværk på 20 H.K. som skulle drives ved vandkraft, skriver samme blad. Det ville koste 12.000 kr., og disse penge ville man låne af den rige Hr. Daell. Men Hr. Daell svarede, at han interesserede sig ikke for dette foretagende. Og så kom angrebene.